OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Opetussuunnitelmien perustetyö, osaamistakuu

Sivistyshallinnon johtajat ja asiantuntijat -verkosto
Terhi Nissinen, yksikön päällikkö, Oph
9.9.2026

OPS 2027 ja osaamistakuu - mitä ja miksi?

Perusteiden uudistus on osa kokonaisuutta, jolla tavoitellaan osaamisen ja oppimistulosten vahvistumista

Erityinen huoli luku-, kirjoitus- ja matemaattisten perustaitojen osaamisesta

1. **Lisätunnit 1.8.2025,** yhteensä kolme vuosiviikkotuntia paikallisesti sijoitettavaksi seuraaville vuosiluokille

- äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaine: 1-2 vuosiluokille yksi vuosiviikkotunti, 3-6 vuosiluokille yksi vuosiviikkotunti
- matematiikka–oppiaine: yksi vuosiviikkotunti vuosiluokille 1-2

2. **Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus 1.8.2025**

- tavoitteena varhainen, ennakoiva ja oikea-aikainen tuki oppilaan omassa opetusryhmässä

3. **Opetussuunnitelman perusteiden uudistus, osaamistakuu**

- muutoksen syynä perusopetuslain muutos
- ei ole opetussuunnitelman perusteiden kokonaisuudistus

Lisäksi: Sivistysvaliokunnan lausumaehdotus 3.6.2026 Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää toimet **valtakunnallisten tehtäväpankkien** laatimiseksi peruskoulujen yhdenmukaisen arvioinnin tueksi.

Miksi muutos tarvitaan? (HE 35/2026)

- **Oppimistulokset ovat laskeneet.**
- **Arvosanat nousevat, mutta osaaminen laskee.**
- Selvitysten mukaan **arviointi ei ole yhdenvertaista:** samalla osaamisella saa eri arvosanan. Arvosanan ja todellisen osaamisen ero voi olla jopa kaksi numeroa.
- **Vähimmäisosaamisen taso on epäselvä** sekä vuosiluokalta toiselle siirryttäessä että päättöarvioinnin osalta.
- **Arviointiosaamisessa ja koulujen arviointikulttuurissa on suuria eroja**.
- **Opettajat painottavat tavoitteita eri tavoin.**
- Opettajien mukaan esim. päättöarvioinnin **kriteerit koetaan tulkinnanvaraisiksi** ja niissä käytettävät **käsitteet ovat moniselitteisiä.**
- **Työskentelyn merkitys eri oppiaineiden arvioinnissa vaihtelee**, eikä tue arvioinnin yhdenvertaisuutta.
- **Kompensaatioperiaate ei ole selvä.**

Käsitteitä: **Vähimmäisosaamisen** määrittelyllä varmistetaan **osaamistakuun** toteutuminen

- **Vähimmäisosaamisen taso** määrittelemällä varmistetaan, että **oppilas saavuttaa riittävät perustaidot vuosiluokalta toiselle edettäessä sekä perusopetuksen päättyessä**.
- Opetushallitus antaa opetussuunnitelman perusteissa tarkemmat määräykset vähimmäisosaamisen tasosta **perusopetuslain 11 §:ssä säädetyissä oppiaineissa eli kaikissa perusopetuksessa opetettavissa oppiaineissa vuosiluokittain**.
- Vaikka oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä vähennetään ja selkiytetään, **osaamistasoa ei madalleta.**

- **Osaamistakuu**lla tarkoitetaan *valtakunnallisesti määriteltyjä yhtenäisiä menettelyjä*, joilla varmistetaan, että jokaisella ***perusopetuksen päättävällä*** nuorella on ***riittävät perustaidot, kuten luku- , kirjoitus- ja laskutaito.***
- Tavoitteiden saavuttamisen turvaaminen edellyttää, että perusopetuksessa on selkeät **kansalliset tavoitteet osaamiselle** ja että osaamisen arviointi perustuu yhtenäisiin arviointikriteereihin.

Organisoituminen ja työtä ohjaavat normit

Keskeiset rakenteet perustetyössä

Työryhmät

- **Opettajat** tuovat työryhmiin oman kokemuksensa kautta tärkeää tietoa kouluarjesta sekä erilaisista toimintaympäristöistä. Kaikkiin työryhmiin kuuluu asiantuntijoina myös **opettajakouluttajia ja tutkijoita**, jotka ovat työryhmissä **opetusneuvostemme** kutsumina. Työryhmien ensisijainen tehtävä on oppiaineittain määritellä vuosiluokkakohtaiset tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arvosanakriteerit.

Perustetyön ohjausryhmä

- Puheenjohtajana kasvatus, koulutus ja osaaminen osaston **johtaja Virve Jämsén.**

Oph:n sisäinen ydinryhmä

- Oph:n sisäinen **ydinryhmä** valmistelee uudistuksen etenemistä ja varmistaa, että uudistus pysyy fokuksessa (Opetushallitusta koskevan lain mukainen Opetushallituksen tehtäviä vuosille 2026-2028 koskeva opetus- ja kulttuuriministeriön määräys,17.6.2026)
- Sisäisiä työryhmiä ja tiimejä myös mm. laaja-alainen osaamisen ja ePerusteiden rakennetyössä.

OKM & OPH valmisteluryhmä (pj. Erja Vitikka OKM, 1.9.2025-31.12.2027)

- Tukenut oppilaan arvioinnin **lainsäädännön** tarkentamista koskevan hallituksen esityksen ja lain asetusten valmistelua.
- Valmistelee oppilaan arvioinnin lainsäädännön mukaisesti **opetussuunnitelman perusteiden** uudistamisen periaatteet.
- Varmistaa, että **lainsäädäntö ja opetussuunnitelmien perusteet muodostavat johdonmukaisen normiperustan** oppilaan arvioinnille osaamistakuun toteuttamiseksi.

Oph:n verkostot ja muut osallistumisen paikat

- Perustetyötä tullaan käsittelemään vakiintuneissa eri verkostoissa, pyöreän pöydän tilaisuuksissa,oppilaiden kuulemisessa, sidosryhmäyhteistyössä ja mm. lausuntokierroksella

Perustetyötä ohjaavat asiakirjat

Perusopetuslaki, muutos 26.6.2026

- **https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saadoskokoelma/2026/619**

Hallituksen esitys HE 35/2026 vp annettu 26.3.2026

- https://www2.eduskunta.fi/Fl/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_35+2026.aspx

Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3.6.2026

- Opetus- ja kulttuuriministeriön vastine sivistysvaliokunnalle asiasta HE 35/2026 vp – Hallituksen e…

OKMn vastine asiantuntijalausuntoihin

- https://www.eduskunta.fi/fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/asiakirjat/edktunnus/EDK-2026-AK-28685/pdf

OKMn määräyskirje OPH:n tehtävää varten

- Määräyskirje osaamistakuu.pdf

Opetussuunnitelman perusteiden uudistamisen reunaehtoja

- Opetussuunnitelman perusteiden **tulee olla linjassa lainsäädännön kanssa.**
- **Perusteisiin ei voi lisätä eikä vähentää lain määräämiä oikeuksia tai velvoitteita.**
- Perusteissa käytetään **samoja käsitteitä kuin lainsäädännössä.**
- **Perusteet** ovat määräys, johon kirjataan velvoittavana noudatettavat osuudet.
- Opetussuunnitelmien perusteet julkaistaan vain **sähköisesti ePerusteissa.**
- **Tukimateriaaleilla** ohjataan ja tuetaan perusteiden linjausten toimeenpanoa. Tukimateriaali ei sisälly perusteisiin.

Konkreettiset muutokset pähkinänkuoressa

- **Jokaiselle oppiaineelle määritellään vuosiluokittain tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arviointikriteerit arvosanoille 10,8 ja 5.** Tarkoituksellisesti halutaan lähteä arvosanan 10 kriteereistä.
- **Tavoitteita vähennetään ja selkiytetään**: poistetaan mm. tavoitteet, jotka tähän saakka eivät ole vaikuttaneet arvosanaan (mm. arvo- ja asennetavoitteet).
- **Osaamisen vaatimustasoa ei lasketa,** laadukkaalla perusopetuksella sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuella mahdollistetaan, että jokainen oppilas pysyy mukana ja saa riittävät tiedot ja taidot.
- **Työskentelyn tavoitteet** kytketään oppiaineen työskentelyyn ja kirjataan sisältötavoitteista erillisinä -> ennakoidaan mahdollista kansallista tehtäväpankkia.
- **Kriteerit arvosanalle 5 muodostavat vähimmäisosaamisen tason**, joka oppilaan on hallittava voidakseen siirtyä seuraavalle vuosiluokalle.
- **Yksittäisille tavoitteille ei kirjoiteta kriteereitä** (= tavoitteita voidaan yhdistää osaamisalueiksi), jotta kriteerien määrä vähenee, pysyy kohtuullisena ja helpottaa opettajan työtä.
- **Kompensaatio-periaate poistuu.**
- **Laaja-alainen osaaminen säilyy, mutta uudistuu.**
- **Monialaiset oppimiskokonaisuudet poistuvat perusteista.**
- **Enemmän kansallista määrittelyä, paikallisesti päätettäviä asioita vähennetään.**
- **Lisätään opetussuunnitelman käytettävyyttä:** Oppiainekohtaisia osuuksia tiivistetään ja yhdenmukaistetaan.
- **Perusteiden muihin lukuihin muutoksia siltä osin kuin on välttämätöntä.** Suurimmat muutokset oppianekohtaisten osuuksien lisäksi tulevat arviointia koskevaan lukuun 6 ja toimintakulttuuria koskevaan lukuun 4.

Arviointikriteerit johdetaan oppiaineen tavoitteista

OPPIAINEKOHTAISET TAVOITTEET

Oppiaineen tavoitteet ovat opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä kuvauksia siitä, **mitä oppilaan on tarkoitus kussakin oppiaineessa tietyllä vuosiluokalla oppia ja osata**.

Oppiaineen arviointiin sisältyy oppiaineen työskentelyyn liittyvät tavoitteet.

Sisältötavoitteet ja työskentelyn tavoitteet kirjoitetaan erikseen.

Kaikki tavoitteet koskevat jokaista oppilasta. Tästä voidaan poiketa vain hallintopäätöksellä perusopetuslain 20 h § nojalla.

Käyttäytyminen arvioidaan erikseen.

TAVOITTEISTA JOHDETAAN ARVIOINTIKRITEERIT

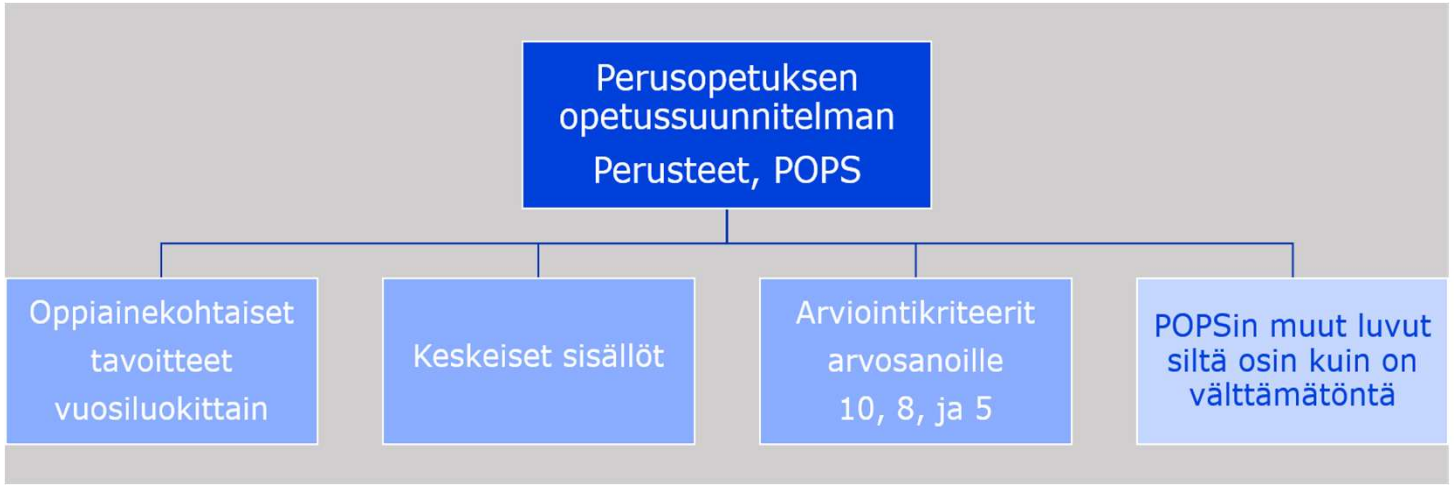
Arviointikriteereiden tehtävänä opetussuunnitelman perusteissa on **määritellä, minkälainen osaaminen osoittaa tietyn arvosanan tai sen mukaisen sanallisen arvion tasoista oppiaineen tavoitteiden hallintaa**.

Arviointikriteerit eivät ole minkään oppiaineen tavoitekuvauksia.

Mikäli oppilas hallitsee tavoitteet arvosanakriteereitä 8 ja 5 paremmin, arvosanaa korotetaan. Mikäli oppilas hallitsee tavoitteet arvosanakriteereitä 10 tai 8 heikommin, arvosanaa lasketaan. Arvosanakriteerit arvosanalle 5 tulee hallita sellaisenaan. **Kompensaatioperiaatetta ei ole.**

Arvosanakriteereissä **ei tulla käyttämään käsitteitä tai verbejä, jotka kuvaavat esim. oppilaan avun tarvetta.** Ei esim. ”oppilas osaa autettuna/ ohjattuna/ tuetusti”.

Perustetyön tavoitteena on varmistaa, että perusopetuksessa on kansallisesti yhtenäiset menettelyt, joilla jokainen oppilas saa riittävät perustaidot siirtyessään vuosiluokalta toiselle ja jatko-opintoihin

Myöhemmin perusteita täydennetään tarkoituksenmukaisesti **tuki- ja lisämateriaaleilla.**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos.

terhi.nissinen@oph.fi